

Regramento das "Irmandades da Fala"

Irmandade
de Betanzos

A CRUÑA
Imp. de LA PAPELERA GALLEGA
1918

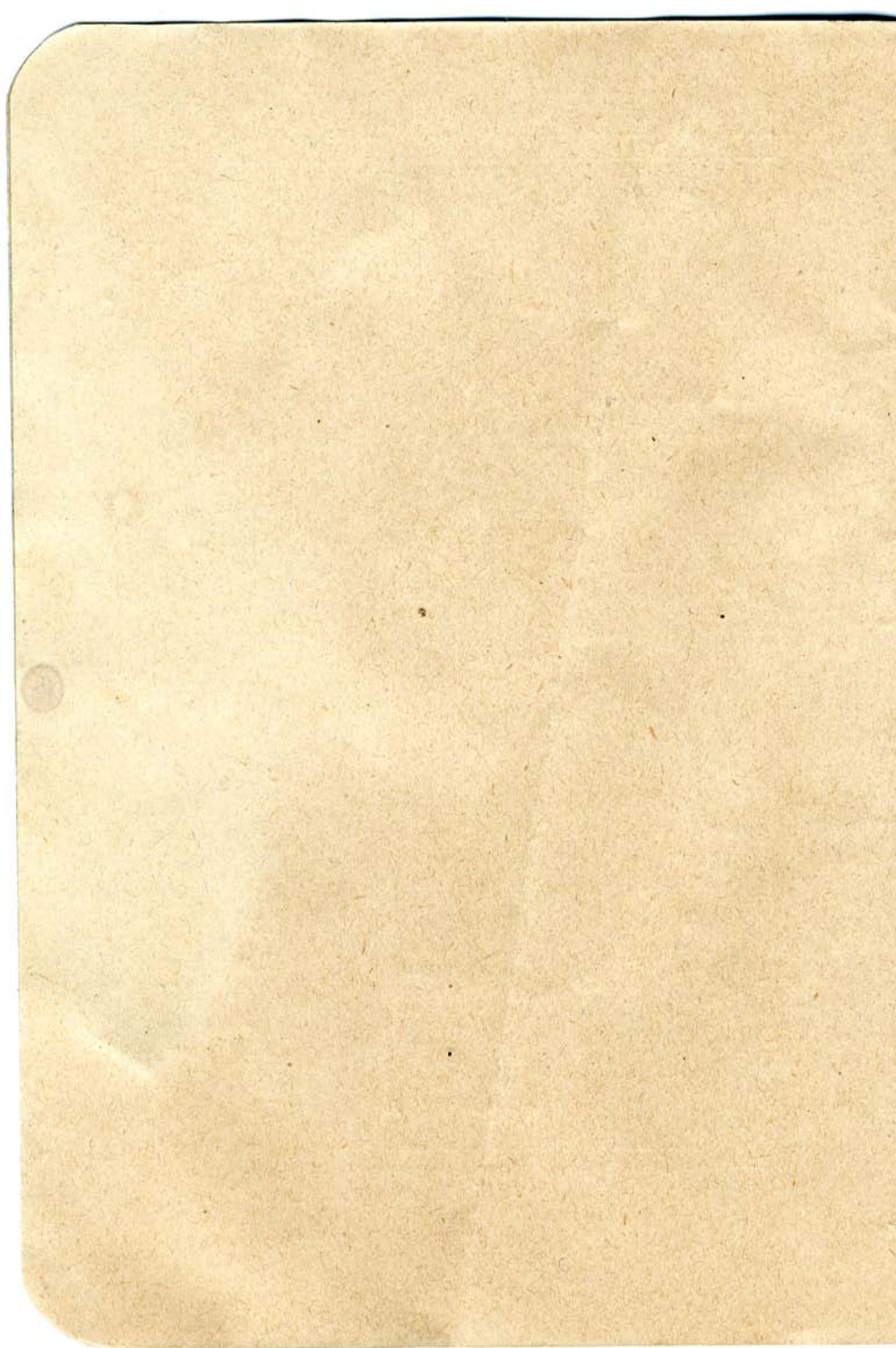

Regramento das "Irmandades da Fala"

Irmandade
de Betanzos

A CRUNA
Imp. de LA PAPELERA GALLEGA
1918

REGRAMENTO
DA
IRMANDADE DA FALA, DE BETANZOS

CAPÍTULO I

FÍS DA SOCIEDADE

Artigo I. Ista sociedade ten por oxeto o engrandecemento da nosa terra en todol-os ordes. Por iso seu lema ha de ser: "TODO POR GALICIA E PRA GALICIA".

Art. II. Considerando necesario para o desenvolvemento natural d'ela un réximen de seu, a IRMANDADE traballará de cote pra conquistar unha ampla autonomía pra Galicia en todol-os ordes.

Art. III. Por ser a fala o elemento que mais distingue ôs pobos e mais fixa seu carácter, e pol-o tanto, n-iste caso, o millor prá formación d'un común espírito galeguista, a IRMANDADE porpagará por todol-os medios o emprego do noso idioma.

Por iso chámase IRMANDADE DA FALA: por ser o da Fala o primeiro problema que presentanos a realidade.

Art. IV. Tamén traballará sempre a IRMANDADE pol-a solución d'aquiles problemas que, sendo

coleitivos e permanentes, contribuían directamente ô progreso de Galicia.

Art. V. Pol-o tanto, traballará pol-a difusión da cultura científica, literaria e artística de Galicia en todol-os ordes; estudiará as nosas custións económicas, xurídicas e sociaes; e sendo a custión agraria a mais intresante, atenderá fundamentalmente á organización dos labregos.

Art. VI. E pol-o derradeiro, sendo a política o goberno do pobo, e dependendo do bon goberno o seu progreso, fará labor política de porpanda e d'aición.

Art. VII. Para o millor cumprimento d'istes oxetos, formaranse drento da IRMANDADE catro seicións, nomeadas:

- 1.ª Seición de cultura e fala.
- 2.ª Seición d'economía e estudos sociaes.
- 3.ª Seición agraria.
- 4.ª Seición política.

CAPÍTULO II

DOS IRMANS

SEU INGRESO N-A SOCIEDADE.—DIREITOS E DEBERES

Art. VIII. Poiden ser socios todol-os galegos —homes e mulleres—maores de 16 anos, e todos aqueles que, sin ser galegos de nascimento, o sexan de corazón.

Os socios d'outras Irmandades que veñan, permanente ou temporalmente residir a iste pobo, serán considerados irmans d'ista.

Co-as mulleres que ingresen n-ela, formarásese

unha seición femenina que se rexirá por si mesma, nomeando de seu unha direitiva igual á da IRMANDADE, si ben o Persidente d'ista será común a ambas.

Art. IX. Donde non haxa Irmandade da Fala, as mulleres poiden creal-a. Dita Irmandade terá a mesma autoridade que si fora d'homos.

Art. X. O ingreso pediráse por esquirto ou verbalmente a un membro da Direitiva. Denspois, o nome do intresado pôrase de manifesto durante catro días, pra que os socios poidan informar ô Consello sobor do mesmo. Sua admisión ou negativa acordaráse por votación segreda da Direitiva n-a primeira xuntanza.

Art. XI. Serán deberes dos socios:—1.º Axudar pol-os medios que poida ó cumprimento dos fis da IRMANDADE.—2.º Formar parte das comisións ou Direitiva pra que fose nomeado, salvo causas razonabres.—3.º Aceitar—sempre que poida—aquiles traballos ou estudos que calquera das catro seiclós xa nomeadas lle propuxese.—4.º Abonal-a cuota social: sua cantidade será voluntaria, e non menor d'unha peseta ô mes. O que pasare tres meses sin abonala, será considerado baixa.

Art. XII. Cada irmán terá dereito:—1.º A ser eleitor y elexible.—2.º As ventaxas que'a sociedade reporte: como festas, veladas, conferencias, etc.—3.º A espoñer â Direitiva calquer proieto, observazón ou queixa que garden relazón co-a IRMANDADE.—4.º A facer cumprir o Regramento. N-istes dous derradeiros casos pedirá asistencia â xunta que a Direitiva celebre e n-ela espoñerá a sua pretensión. Si a Direitiva a considera valeira de fundamento e oportunidade, retirarlle o dereito a ser oido mais veces, esceito n-as xuntas xeneraes.

Vinte socios terán dereito a pedir xunta xeneral. Mas pra iste caso, como para ter dereito a ser eleitores y-elexibres, terán de levar seis meses polo menos de alta n-a Irmandade.

CAPITULO III

ORGANIZACION DA SOCIEDADE

DA XUNTA DIREITIVA

Art. XIII. A Xunta Direitiva compôrase d'un Conselleiro primeiro, d'un Conselleiro segundo ou Vice-conselleiro, Segretario e Vice-segretario, Tesoureiro, Contador, Bibliotecario e cinco Vocales. Os cáregos serán gratuitos e obrigatorios despois d'aceitados.

A Direitiva será renovada anualmente en xunta xeneral.

Art. XIV. Son atribucións da Direitiva:

- 1.ª Repersentar, dirixir e adiministrar a Irmandade.
- 2.ª Nomear ós Vocales e Persidentes das Seicións e Comisiós e determinar o cando e o como da sua aituazón.
- 3.ª Apricar e interpretar o Regramento.
- 4.ª Acordar e apricar o que mais conveña pra arbitrar recursos ordinarios y-extraordinarios.
- 5.ª Acordar cando deba sostêrse algún litixio en defensa d'algún irmán.
- 6.ª Nomear, suspender e separar empregados, e fixarlles soldada.
- 7.ª Desinar sustitutos ós individuos da Direitiva enfermos.

- 8.ª Aprobar ou desaprobar as xestións de cada individuo da mesma.
- 9.ª Desinar o membro que terá de representar á Irmandade n-a Asamblea xeneral das mesmas que cada ano celebrárase en donde elas acorden.
- 10.ª Chamar a atenzón ô socio que falte ôs seus deberes, y expulsal-o cando reincida repetidamente, dando conta de tal determinazón n-a primeira xunta xeneral.
- 11.ª Todas aquelas consinadas en calquera outra parte do Regramento.

Art. XV. A Direitiva terá xuntanza unha ves pol-o menos á semana, fixando n-a primeira o día ou días en que han de celebrarse. Ademais d'istas xuntanzas ordinarias, celebraránse aquelas extraordinarias que o Persidente xugue comenentes.

As xuntas serán válidas con calquer número de asistentes, a non ser as extraordinarias, pr'ás que requirirase maoría.

Art. XVI. O final-a sua xestión, na xunta xeneral ordinaria que celebrárase anualmente pra ele-xir nova Direitiva, persentará unha *Memoria* comprensiva de canto fixo n-amentras rixeu á Irmandade. Dita memoria é discutibre pol-os socios. N-isa mesma xunta nomearásese unha comisión revisora de contas, composta por tres socios, a que ditaminará sobor das mesmas n-a toma de posesión da nova Direitiva.

DO CONSELLEIRO

Art. XVII. É o representante da Irmandade, e n-o seu nome intervirá en todos aqueles asuntos que c-os ffs da mesma se relacionen.

Pol-o tanto correspóndelle:

- 1.º Promover todo canto poida convir ô prestixio d'ela.
- 2.º Ordenal-os pagos e otorgal-os contratos, públicos ou privados, que a Direitiva hou-bese acordado.
- 3.º Cumprir e faguer cumprir o Regramento e os acordos da Direitiva.
- 4.º Convocar as Xuntas e Asambleias, e di-rixir o debate n-as mesmas.
- 5.º Firmar c-o Segretario a correspondencia e poñel-o V.º B.º en todol-os estados e comprobantes.
- 6.º Ser vocal nado n-o DIREITORIO das Irmandades que debe de constituirse por total-as de GALICIA federadas.

DO VICE-CONSELLEIRO

Art. XVIII. Sustituírâ ô Conselleiro, cando iste faltase por ausencia, doenza, incompatibili-dade, ou por calquer outro motivo.

Firmará c-o Contador os boletos da cuota social.

Será Persidente nado da segunda seición.
N-os demais casos, terá caraiter de vocal.

DO TESOUREIRO

Art. XIX. Son suas funcións:

- 1.ª Ter ô seu cârrego e baixo sua responsa-bilidade os fondos da Irmandade.
- 2.ª Realizal-os pagos acordados pol-a Direi-tiva c-o V.º B.º do Conselleiro.

- 3.ª Levar a contabilidade, pòr datas e conceitos, das entradas e salidas; istas c-os seus comprobantes.
- 4.ª Dar conocimiento ô Contador dos gastos e dos ingresos.

DO CONTADOR

Art. XX. Correspóndelle:

- 1.º Levar a contabilidade da Irmandade, detallando con precisón e xustificantes a cantidade e procedencia das entradas e o entrega das mesmas ô Tesoureiro pol-os recibos qu'iste lle firme, e anotando as salidas que o mesmo Tesoureiro lle comuniqué.
- 2.º Recoller, de quen-as teña, total-as cantidades pra entregarlhas ô Tesoureiro.
- 3.º Faguer y-espoñer en sitio visibre, pra conocimiento dos irmáns, un estado mensual de todol-os gastos e ingresos, c-o *Conforme* do Tesoureiro e o V.^o B.^o do Conelleiro. Ditos estados serán base e garantía pr'á conta de fin de ano, que tamén ten obriga de faguer o Contador.

DO BIBLIOTECARIO

Art. XXI. Correspóndelle:

- 1.º A direizón e conservazón da Biblioteca.
- 2.º A catalogazón das obras por autores e materias.
- 3.º Valerse dos medios que a Irmandade lle dé e pol-os que a sua iniciativa ll'indique pra aumental-a e milloral-a.
- 4.º Autorizar a entrega de libros pr'á sua

leitura pol-os socios, cand'ô considere oportuno e baixo sua responsabilidade. Será Persidente nado da primeira Seición.

DO SEGREDARIO

Art. XXII. Serán obrigaciós do Segredario:

- 1.ª Levar un libro de actas e redatal-as mesmas.
- 2.ª Outro libro de alta e baixa dos socios.
- 3.ª Redaital-a *Memoria* pr'á xuntanza de fin de ano.
- 4.ª Ter ó seu cárrego o arquivo e documentos da Sociedade; contestal-a correspondencia que non sexa escrusiva do Conselleiro; firmar c-o mesmo a documentazón oficial; firmal-os boletos, y-en xeneral todos aqueles asuntos que refiranse ô orde e marcha interior da Sociedade.

DO VICE-SEGREDARIO

Art. XXIII. Sustituirá ô Segredario cando iste non poida actuar, e será sua especial obrigazón cubrir os boletos das cuotas sociaes.

DOS VOCALES

Art. XXIV. Por turno d'eleición, sustituirán ô Vice-conselleiro, Vice-segredario, Contador e Bibliotecario, cando istes non poideran actuar. O Tesoureiro soilo terá sustituto nomeado especialmente pol-a Direitiva.

Están obrigados a asistir ás xuntanzas, n-as que

terán as mesmas prerrogativas que os mais pra propoñer, discutir e votar.

Desempeñarán tódal-as comisiós e desinazós que a Xunta Direitiva lles faga, e formarán unha Comisión Permanente pra todos aquiles asuntos de soluzón qu'eisi o requira, especialmente actos públicos, n-amentras non se considere preciso nomear comisiós especiais.

Eisi os Vocales, como os demais membros da Direitiva, cando s'alcontren imposibilitados de asistir ás xuntas ou desempeñar seus cárregos, comunicaran-o de contado ô Conselleiro pra substituil'os.

DELEGACIÓS

Art. XXV. Os socios da Irmandade poderán ser da localidade ou de fora. N-iste derradeiro caso, para ser admitido faise preciso que n-o pobo da sua residencia non haxa Irmandade, ou a non haxa mais cercana, pois en todo caso deberá inscribirse n-a que lle cadre mais preto.

Os socios de fora serán considerados como representantes da Irmandade n-o sitio donde habitualmente residan. Cando n-un d'ises puntos haxa dous ou mais socios, dend'ise momento serán considerados coma unha Delegación da Irmandade, que pol-o mesmo terá tantas como núcleos de socios teña fora da localidade.

Art. XXVI. Cada Delegación nomeará seu presidente; mais sinón quixese usar de tal prerrogativa, queda facultada para tal nomeamento a Direitiva da Irmandade.

Art. XXVII. Istan Delegacións terán por oxeto:

- 1.º A propaganda.
- 2.º Servir de comunicación entre a Direitiva e os asociados.
- 3.º Asesorar á Direitiva en todos aqueles asuntos pra os que requiran seu concurso.
- 4.º Servir de base pra creazón de novas Irmandades. En consonancia con iste oxeto final, cando o grupo de individuos d' unha Delegación sexa numeroso, procurarán constituirse en Irmandade.

CAPÍTULO IV

DAS SEICIÓS

SEICION DE CULTURA E FALA

Art. XXVIII. Ista seición, que será nomeada, com'as demais, pol-a Direitiva da Irmandade, e composta pol-o Bibliotecario, como Persidente, e seis socios, un d' eles Segredario, terá por oxeto escrusivo o estudio e realización dos ffs seguintes:

- 1.º Formar e millorar unha biblioteca fundamentalmente galega, xa pol-os autores, xa pol-as materias. Pra iste oxeto contará cós recursos qu' a Irmandade lle proporcione, mais a donazón dos socios e dos autores, ôs que pediranselles suas obras.
- 2.º Crear unha cátedra de galego, coa colaboración dos inteleituales que queiran e poidan prestar axuda.
- 3.º Procurar a divulgación e fixación do galego, faguendo e axudando a faguer e im-

prentar gramáticas, dicionarios, y-en xeneral, libros galegos.

- 4.º Dar conferencias en galego, por cursos ou singulares, dentro e fora da Irmandade, e contribuir, n-unha verba, por todol-os xeitos, ó emprego da nosa fala.
- 5.º Traballar pol-o progreso do ensino, formando un plan pedagóxico n'a educación galeguista do noso pobo.
- 6.º Pôrse en relacións coas sociedades d'Instrución creadas pol-a colonia galega das Américas, pra oriental-as armónicamente n-un senso mais galeguista.
- 7.º Pôrse d'acordo coas seicións similares das demais Irmandades pra chegar a conquistar un xornal esquirto en galego.
- 8.º Traballar do mesmo xeito pra conquistar tamén unha editorial galega.
- 9.º Procurar o inter-troque cos centros culturais de Portugal.

SEIÇÃO D'ECONOMIA E ESTUDIOS SOCIAES

Art. XXIX. D'ista seición, formada com'a anterior, será Persidente nado ó Vice-conselleiro da Irmandade; e seus fis serán:

- 1.º Atender ó progreso xeneral de Galicia, estudiando e alentando toda finalidade que leve iste senso, relacionándose cós centros industriaes, organismos, etc., pra adquirir datos e aprical-os donde conveña pra calquer millora xeneral ou local, fomentando o traballo e sua organización.
- 2.º Estudiar e poñer en conocimiento da Irmandade as estradas, camiños de ferro e

vecinaes mais indispensabres n-a comarca, pra crear opinión qu'esixa sua construzón, e atender, n-unha verba, tod'ó que coas comunicazós se relacione.

- 3.º Formar estadística das colleitas, riqueza industrial, balanza mercantil, etc., da comarca; é dicir, formar un cadro de estadísticas que sexa o gráfico da nosa economía, pra facilitál-o estudo dos nosos problemas.
- 4.º Dar conferencias—n-o campo principalmente—de ensino social-agrícola, e tamén faguer propaganda esqürta.
- 5.º Estudiar os mercados pra' os productos da nosa terra, implantazón de feiras industriaes; n-unha verba, divulgazón dos medios, datos e conocimientos pra o desenrolo do noso comercio.

SEIÇÃO AGRARIA

Art. XXX. Ista seição, cuio Persidente será un membro da Direitiva nomeado pol-a Direitiva mesma, atenderá principalmente:

- 1.º A organizazón de sociedades agrarias, vigorizando as existentes e creando outras novas, sempre parroquiaes e baixo un plan determinado pra federal-as denspois entre si.
- 2.º Estudiar e porpágar o crêto agrícola por medio de caixas ruraes, eisi como tamén organizazós que favorezan ô labrego e á agricultura.

Todas istas organizazós formarânse por un orden preconcebido, levando todas a mesma orien-

tazón xenerai, e con relazón a un sistema que comprenda toda Galicia, pra chegar das organizazóns mais pequenas hasta ás mais grandes federazóns, cooperativas e centros rexionaes.

3.º Atender e defender total-as queixas e recramazós xustas dos labregos contra os abusos da administrazón e dos caciques.

4.º Levar un estado de todol-os atropellos en qu'houberan sido parte, pra faguer a fin de ano un historial documentado do caciquismo en Galicia.

SEICION POLITICA

Art. XXXI. Formada com'as demais, seu Presidente será o da IRMANDADE.

Serán suas funciós:

1.ª Faguer porpaganda política por medio de mítís, xornales, folletos, etc.

2.ª Propoñer e traballar calquer crase de eleiciós, dirixindo a porpaganda.

Cando se trate de eleiciós municipaes, os candidatos serán nomeados por votación segreda en xunta xenerai da IRMANDADE do Auntamento de que se trate.

3.ª Propoñer á IRMANDADE a desinazón de delegados que elixan os candidatos pr'á diputazón a Cortes e provincial. Ista desinazón farase da forma seguinte: a IRMANDADE, en xuntanza xenerai, desinará un delegado que a repersente n-a reunión de total-as Irmandades do distrito eleitoral, que terá de celebrarse para nomear, percisamente n-ela, ôs candidatos.

4.ª Perseguir todol-os atropellos eleitorales;

levar un estado dos abusos cometidos e faguer un estudio dos medios pra impedil-os, estudio que persentárase n-a Asambrea anual das Irmandades.

5.ª Procurar a maior eficacia da porpaganda eleitoral, atendendo mais a formar cidadans que a conquistar votos inciviles.

Art. XXXII. Cada unha das catro seiciós nomeadas, dará semestralmente conta á IRMANDADE dos traballos realizados, por medio d'unha conferencia a cárrago de calquera dos seus Vocales.

CAPÍTULO V

DAS XUNTAS XENERAES

Art. XXXIII. O primeiro d' Abril de cada ano celebrarase xunta xeneral pra elexir nova Direitiva e dar a saliente conta da sua actuazón. Tamén poderanse celebrar xuntas xeneraes extraordinarias cando eisi o acorde a Direitiva por motivo bastante. Da mesma maneira vinte socios poderán pedir xunta xeneral extraordinaria, o que farán por esquirto y-espoñendo o motivo da sua pretensión á Direitiva.

En ningún caso poderán celebrarse duas xeneraes n-un mesmo mes.

Art. XXXIV. O Persidente abrirá a sesión, e o Segredario lerá a convocatória, que terá de faguerse con catro días de antipazón pol-o menos. Denspois darase lectura a acta da derradeira xeneral, a que se someterá a discusión sinon fora aprobada de cote. De contado pasarase á orde do día.

O discutir calquer asunto, o Persidente soilo

concederá tres turnos en pró e tres en contra de cada punto do mesmo.

Art. XXXV. A eleizón de cárregos farase por votación segreda.

Elexida nova Direitiva, tomará posesión n-o primeiro día festivo do mes de Maio, en xunta xeneral n-a que a *Comisión de contas* dará coñecemento do seu dictamen.

Tanto n-ista como n-a derradeira xuntanza, calquer socio poderá faguer aquelas proposicións que xusgue mais comenentes, sempre dentro d'un tempo prudencial, a xucio do Persidente.

CAPÍTULO VI

DO DIREITORIO

Art. XXXVI. Todal-as Irmandades de Galicia federadas constituirán un *Direitorio*, e será seu oxeto a outa Direizón das mesmas, fixar orientacións colectivas, y-en xeneral, intervire todos aqueles asuntos que pol-a súa importancia afeiten a mais d' unha Irmandade.

Art. XXXVII. O *Direitorio* formaranos Persidentes de total-as Irmandades, como Vocales nados, qu'elixirán de entr'eles un que os persida. Haberá ademais un Vice-persidente, un Segredario xeneral e outros catro Vocales, que serán sempre socios de algunha Irmandade residentes n-a Cruña, cujos seis individuos compôrán o *Comité executivo*, necesario pra realizal-o acordado pol-o *Direitorio* e acordar as cousas de trámite ordinario.

Artr XXXVIII. O *Direitorio* celebrará unha sesión anual, n-o sitio que acorde a maioría. Ta-

mén celebrará sesiós extraordinarias cando asuntos de transcendencia o esixan.

Pra resolver asuntos especiaes ou propostos por calquer membro, o *Comité executivo*, que residirá n-a Cruña, comunicara-o por esquirto atodol-os individuos do *Direitorio*; y-estos darán, por esquirto tamén, seu parecer. O *Comité* dará por firme a solución proposta pol-a maioría.

Art. XXXIX. O *Direitorio* acordará o día e sitio en que terá de celebrarse a Asambreira anual das Irmandades pra fixal-as concrusiós dos estudos realizados n-o ano e leval-os a práitica.

Finada, a Asambreira, o *Direitorio* dirixirá un manifesto ô país, comprensivo das concrusiós acordadas.

Art. XL. Os gastos do *Direitorio* serán costeados pol-as Irmandades a prorrato, según seu número de socios.

DISOLUCION DA SOCIEDADE

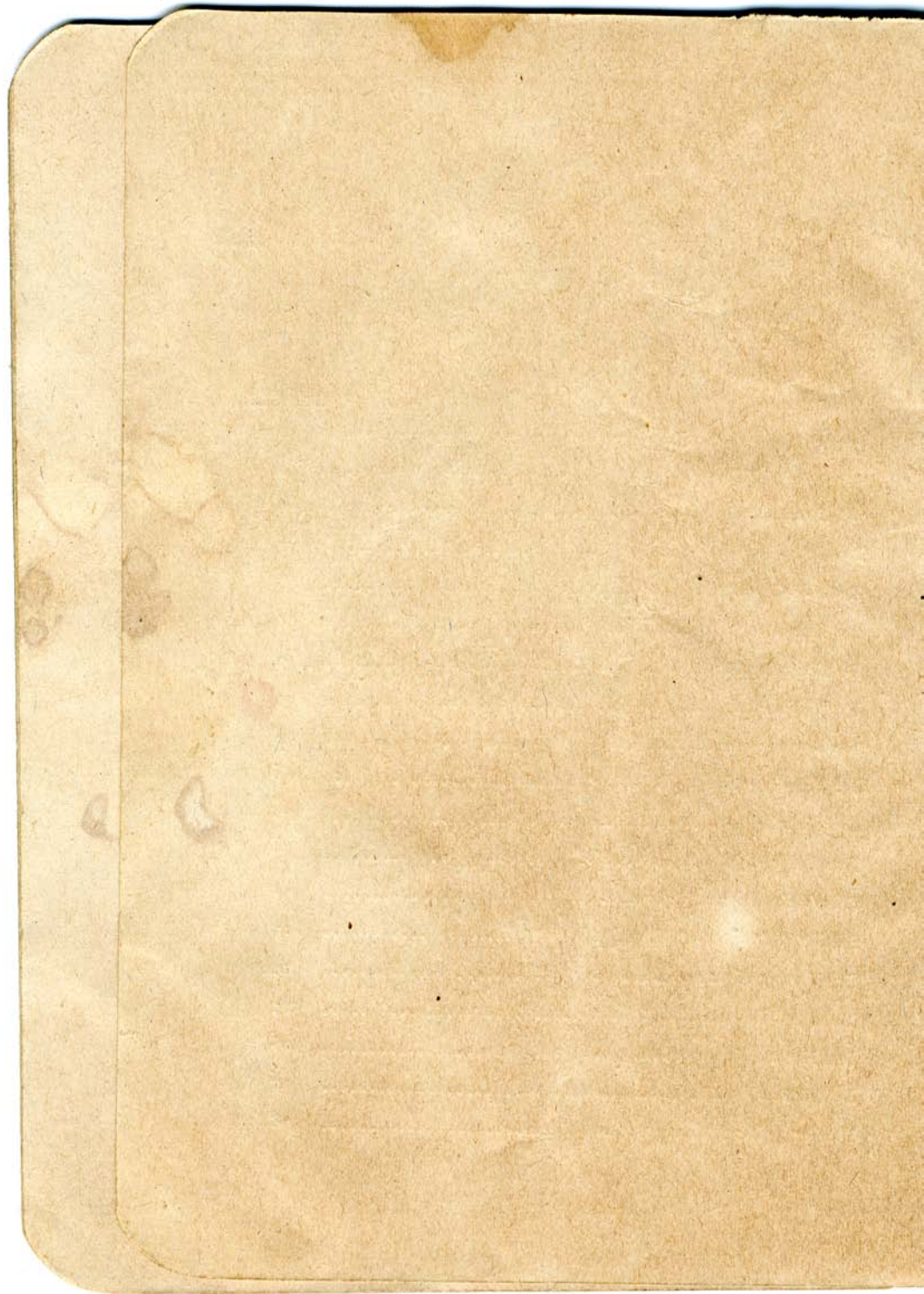
Art. XLI. Non poderá disolverse n-amentras doce socios queiran seguil-a.

Disolta, os fondos seus serán entregados ô *Direitorio*.

Art. XLII. Para ser reformado iste Regramento, percísase que o pidan as duas terceiras partes dos asociados, pol-o menos.

INDICE

	<u>Páginas</u>
Fís da Sociedade.....	3
Dos Irmans.....	4
Da Xunta Direitiva.....	6
Do Conselleiro.....	7
Do Vice-Conselleiro.....	8
Do Tesoureiro.....	8
Do Contador.....	9
Do Bibliotecario.....	9
Do Segretario.....	10
Do Vice-Segretario.....	10
Dos Vocales.....	10
Das Delegacións.....	11
Seición de Cultura e Fala.....	12
Seición d'Economía e Estudos Sociaes.....	13
Seición Agraria.....	14
Seición Política.....	15
Das Xuntas Xeneraes.....	16
Do Directorio.....	17
Da disolución da Sociedade.....	18

B-34/48